

Konserviranje in restavriranje rokopisne knjige iz Škofič

vrsta dediščine: rokopisna knjiga, trda vezava, celo usnje
lastnik: Krška škofija v Celovcu
leto nastanka: začetek 19. stoletja
velikost (mm): 302 × 169 × 50
vrsta poškodbe: raztrganine, manjkajoči deli na listih in platnici; madeži, prah, saje, poškodbe zaradi železo-taninskega črnila, poškodbe zaradi vlage ...
Sodelavke: Blanka Avgustin Florjanovič, Marjana Cjuha, Stanka Grkman, Mateja Kotar, Nataša Petelin, Lucija Planinc in Jedert Vodopivec Tomažič, vse ARS

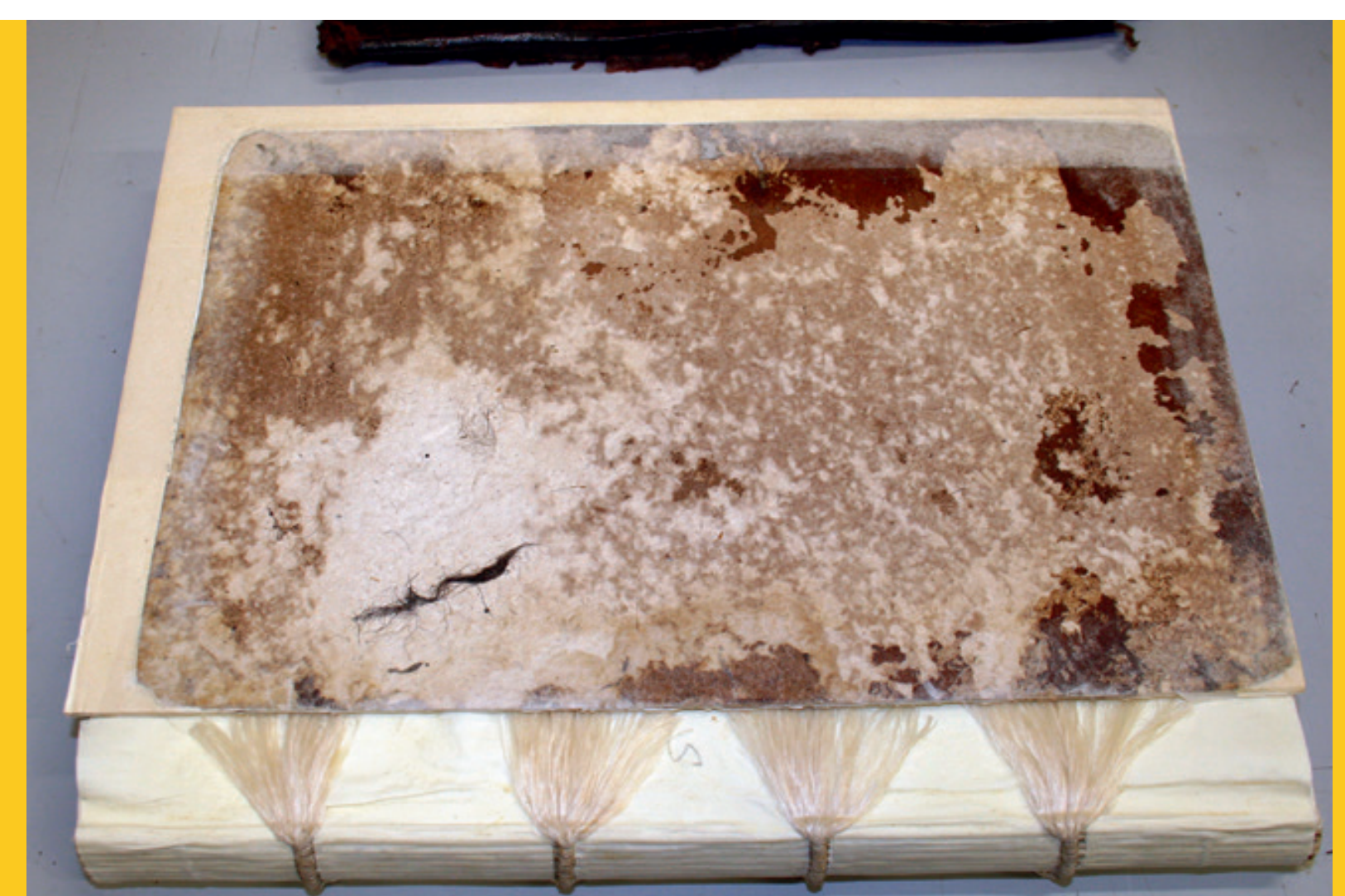
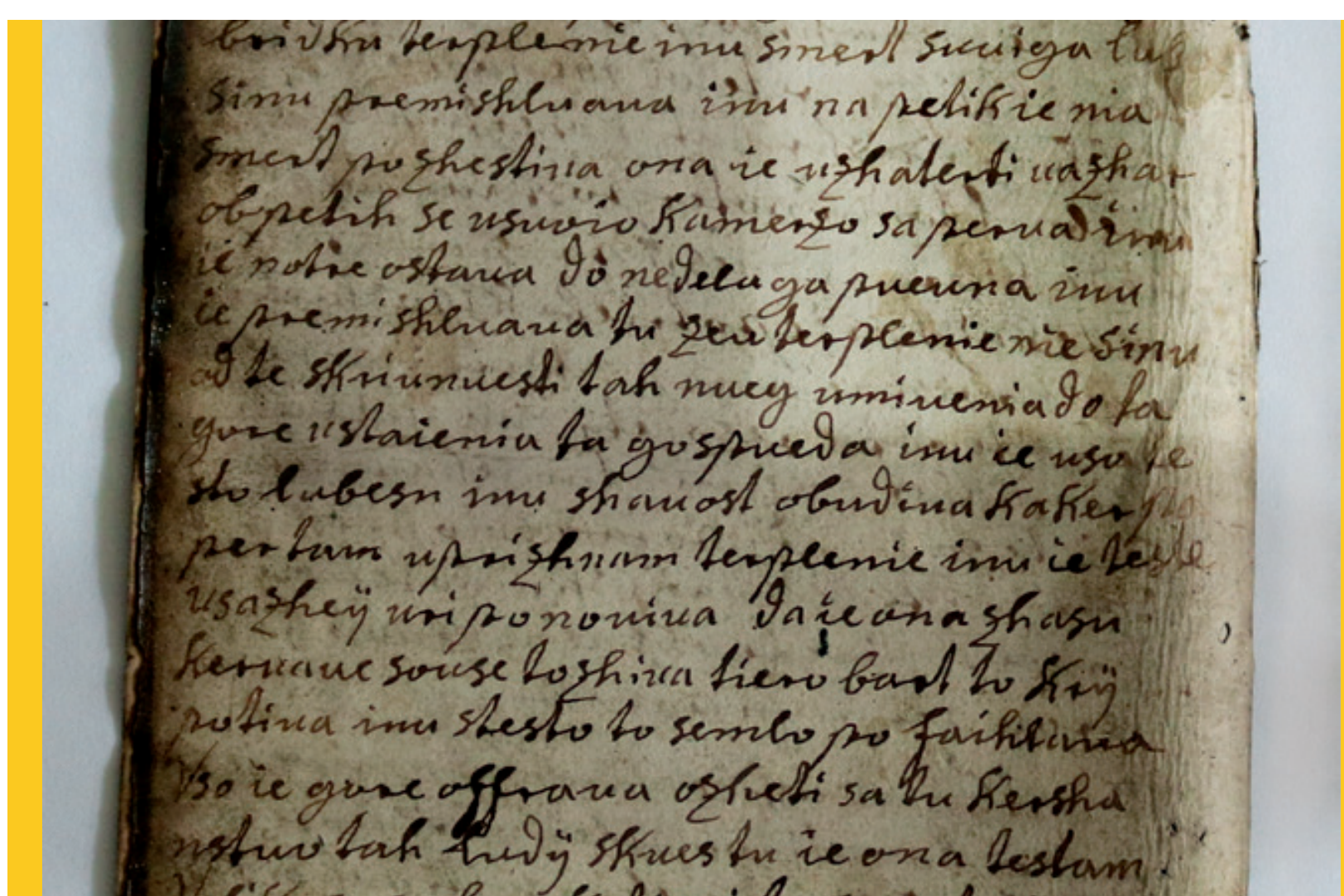
Rokopis izvira z začetka 19. stoletja in je pomemben del kulturne dediščine Slovencev na avstrijskem Koroškem. Cilj konservatorsko-restavratorskih posegov je bil, da poškodovanemu rokopisu vrnemo uporabnost in ga ohranimo za zanamce. Poškodbe na knjižnem bloku niso bile največji izziv konservatorsko-restavratorskega posega. Posebno pozornost smo namenili razmisleku kako ohraniti in prilagoditi obstoječe strukturne elemente, ki so bili vezavi dodani v različnih obdobjih njenega obstoja, in jih ustrezno vključiti v rekonstrukcijo vezave.

Ob pregledu knjige smo ugotovili, da je knjižni blok le vstavljen v platnico. Sledi strukturnih elementov, ki povezujejo knjižni blok s platnico, ni bilo vidnih. Premajhna platnica z oporo iz lepenke s taninsko kozjo usnjeno prevleko je izvirno pripadala neki drugi knjigi.

Knjižni blok je bil zašit na dva platnena trakova z debelejšo vrvjo. Šivanje je potekalo navpično skozi liste in ne skozi veznik. Platnica je bila po višini in širini premajhna, v hrbtnem delu pa prevelika. Na hrbtu so bile vidne sledi petih enojnih vezic.

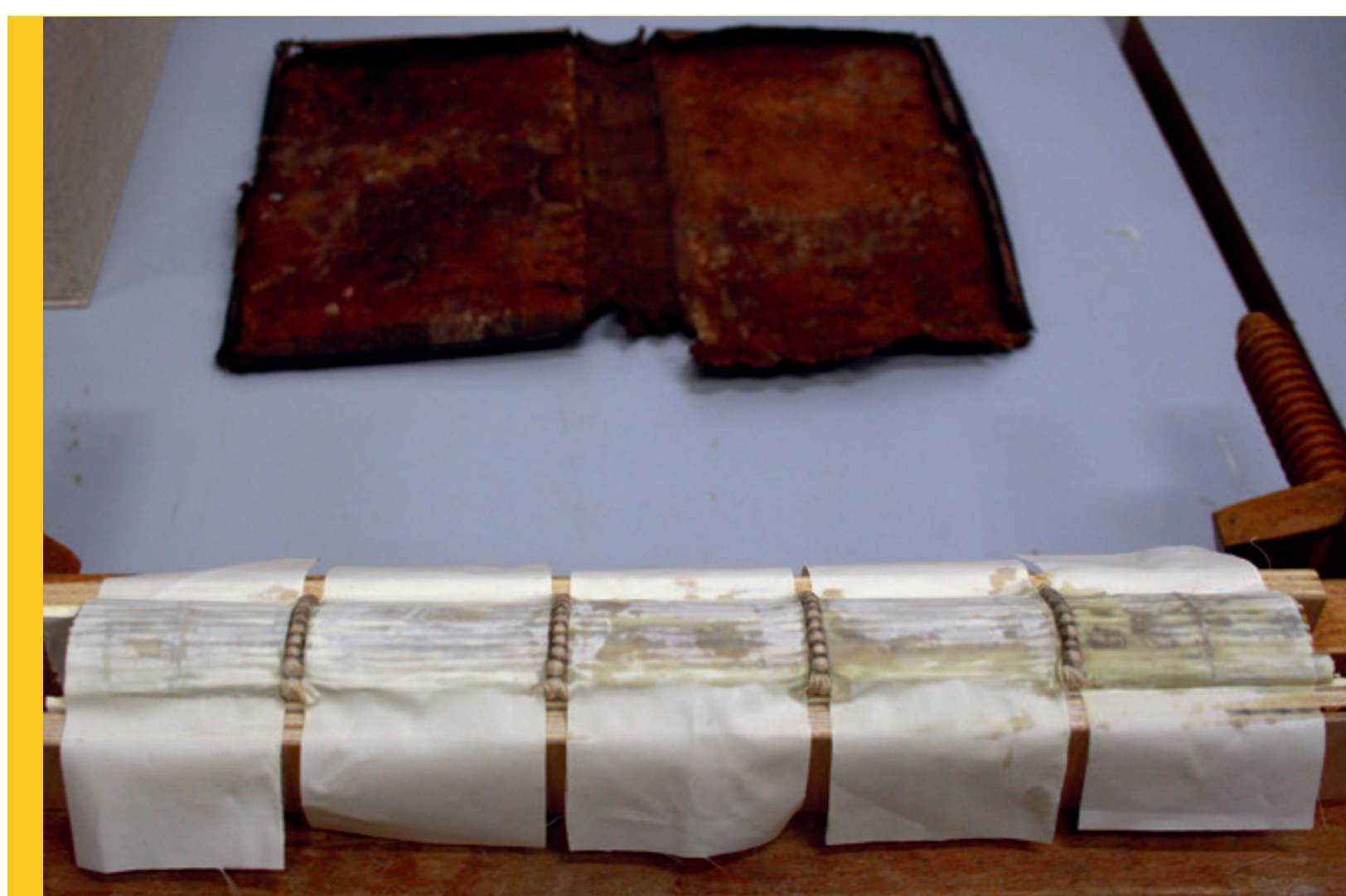
Ko smo knjižni blok razvezali na posamezne pole, smo ugotovili, da ta vezava ni bila prvotna. V veznikih pol so bile sledi vbodov prejšnjega šivanja, ki so pokazali, da je bil knjižni blok zašit na štiri enojne vezice ter na začetni in končni šiv. Materialnih sledi vezic nismo našli.

Po naravoslovnih analizah (merjenju pH vrednosti površine papirja, mikroskopski preiskavi vlakninske sestave papirja in identifikaciji črnila) smo suho očistili liste in platnico. Poškodbe na listih smo ročno dopolnili z japonskim papirjem in gostim škrobnim lepilom.

Restavrirane pole smo združili v lege in jih zašili v knjižni blok. Odločili smo se, da sledimo izvirnemu šivanju na štiri enojne konopljne vezice in opustimo šivanje na platnena trakova. S tem smo omogočili boljše gibljivost pri razpiranju knjižnega bloka.

Izziv je predstavljala tudi odločitev o premajhni platnici. Le-to smo v celoti uporabili. Oporo smo ločili od usnjene prevleke, jo razslojili ter s celuloznimi vlakni dopolnili do ustrezne velikosti.

Hrbtni del knjižnega bloka smo ojačali z bombažnimi trakovi in ga prekrili z novim, pobarvanim kozjim usnjem. Na novo dodano usnje smo na hrbtu prilepili izvirno usnjeno prevleko, ki smo jo nato namestili še na oporo.

Usnjeni del platnice v hrbtu je bil širši od knjižnega bloka. Omenjeni višek usnjene prevleke nam je skupaj z usnjem na zavihkih omogočil, da smo lahko isto usnjeno prevleko uspešno namestili na povečano oporo

Z delno rekonstrukcijo izvirne vezave smo knjigi uspešno vrnili uporabnost, a hkrati izgubili sled »konservatorja-restavratorja«, ki je s svojim posegom dosegel enak cilj kot mi. S prevezavo, takrat verjetno močno poškodovane rokopisne knjige, je rokopis ohranil.